

PSTROCINA (39) *sb f*

o oraz a jasne.

sg *N* pstrocina (1). ◇ *G* pstrociny (1). ◇ [*I* pstrociną.] ◇ *pl N* pstrociny (12). ◇ *G* pstrocin (9). ◇ *A* pstrociny (7). ◇ *I* pstrocinami (6), [pstrociny]. ◇ *L* pstrocinách (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (trzy z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

1. Drobne elementy na tle innego koloru; macula Mącz, Cn; varietas Vulg (21) :

Szereg: »zmaza i pstrocina« (1): Maculosus, Pomázány/ pełny zmas y pftroćin. *Mącz* 203b.

a. Skaza na skórze ludzkiej; vitium Cn (3) : Macula, Zmázá też prirodzone zmázy/ pftroćiná. *Mącz* 203b.

W połączeniu szeregowym (1): gdy tym namażesz twarz/ wšytki nieczyŃtoŃci Ńniey Ńpádzá/ iak flaki/ pftrociny/ yteż węgry. *FalZioł* I 125a.

Szereg: »zmazy a pstrociny« (1): Vitiligo, Szkáráde zmázy á pftroćiny po cieie człowieczym/ czáfem białe czáfem Ńmiáde/ prziczerń yákoby piegi. *Mącz* 499d.

b. Różnokolorowe kółka itp. (o upierzeniu ptaków) (4) : Nie pomoże Dutkowi/ czubek s pftroćinami. *RejZwierz* 76v, 126; *RejZwierc* 220.

W porównaniu (1): iuż go [człowieka poważnego] ná lepŃzym baczeniu y ná lepŃzey pieczy mieć muŃi/ niŃli owego dármolegá/ chociay nań czáfem y złotá iáko pftroćin ná dziećioła náwiefzáią. *RejZwierc* 135v.

c. Plama, cętka (13) : Iákom ia [rys] cudney rodziny/ Vkázuia me pftroćiny. *BierEz* I2v; Na lekarŃstwo [jaszczurka] ieŃt barzo dobra/ á kthora ma wiéczey pftrocin/ to nalepŃsza. *FalZioł* IV 15a, IV 29c; iako widamy gdzie Ńá pftrociny na bydłęciu, czego v człowieka nie bywa chyba blizny gdzie była pirwej rana. *GlabGad* A7v; *RejWiz* 104v; *Mącz* 74c; *SienLek* Yyy; *RejAp* 90v; [*Leop Ier* 13/23 (*Linde*); *Linteolus altaris vetus cum rubeo serico, imago Virginis Mariae in medio. Alius flavei coloris cum pstrociny, simplex. InwKatWaw* 154; Na Galiey Piale Basze biwaią trzi proporce sherbi Cesarza Tureckiego býalle ze zlothimy pstrocinamý *TrzecPis* I 198; *Cresc* 1571 525 (*Linde*); *Priámus* [...] / którego koń nieŃie Trácki z białą pftroćiná [quem *Thracius albis portat ecus bicolor maculis* V 568] / przednie nogi máiac Białe/ á z białym czołem ochotnie hałáiac. *VergKoch* 138, 264; *Volck* Xxx.]

Przen: Niepotrzebne, nieprawdziwe dodatki (1) : Bo wiéc pánu młodemu záváždy Ńie chce tego/ Gdzye wzyać tu wzyać by nigdy nie odmieniał pftrego. A kiedy Ńie pftroćiny pomázá ná cnozie/ To wiéc teŃ iáko proŃię vlega we błocie. *RejWiz* 88v; [Ale [...] onego wietznie żywiącego Bogá prawdziwego nigdy nieodmienne Ńłowá/ przez Páná ChriŃtułá [...] poŃtanowione/ á koŃciołowi [...] podáne o protz [!] káŃdych pftroćin ludzkiego wymiŃlu/ tám [...] brzmiá *WergerRej* F4.]

a. O Bestii apokaliptycznej (w funkcji alegorycznej) (4) : tá beŃtia podobna byłá ku Lámpártowi/ ktory ieŃt pŃtry y odmienny [...] Ty pftroćiny nam nic inŃzego nie známionuią/ iedno odmiennóŃ á dziwná przewrotnóŃ beŃtiey tey *RejAp* 106v, 142; [ták iŃ te ie⁸⁰ [*Antychrysta*] Ńkorę włáŃnie duch Ńwięty wymálował/ przes Iáná Ń. gdy wydział beŃtyią Lampartowi podobną gdzie támo włáŃnie otych pftroćinach á otych ŃprosnoŃciách AntykriŃtowych rozumiał duch s. *KrowObraz* M4].

Z przymiotnikiem od nazwy zwierzęcia (2): w tym obiáwieniu ApoŃtołowi temu/ naydzieŃz tám wiéczey niŃli Lámpertowych pftroćin odmiennóŃi á przewrotnóŃi ieŃy [*bestii*] *RejAp* 107, ee4.

2. *Różnokolorowe stroje a. ozdoby, błyskotki (18)* : Inŝyeh wálzycy Dijabelŝkich wymyŝlow niewŝpominam/ iáko puńtzofzek/ [...] iáko krzyŝykw złotyeh/ y inŝyeh przypráwek y pŝtroćin/ ktorymiŝćie ludziom proŝtym otzy záŝlonili *KrowObr* 131; Pŝtryć teŝ Dzyęćioł y Dudek á wŝdy ŝmierdzi záwŝdy/ Tákeć y w tych pŝtroćinach nie pachnieć teŝ káŝdy. *RejWiz* 68v; Poŝrzyŝz záŝię gdy ieŝdzá po ŝwiátu paniętá/ W onych dziwnych pŝtroćinach/ á w onych vbiorzech/ Czego ŝie tám nápatrzy/ kto bywa przy dworzecy. *RejWiz* 153, 15v [2 r.], 47v, 53v [2 r.], 93; *RejZwierz* 110; Co tobie po pyŝze/ boć ŝie iuŝ y nie zeydzie y nie przyŝtoi/ bo do tey wielkiego koŝtzu y wiele pŝtroćin potrzebá. *RejZwierc* 122v, 17, 53, 103v; Nie pomogá Dámáŝzki áni Złotogłowy/ Ani owy pŝtroćiny: lepŝzy groŝz gotowy. *BielSjem* 20; *ZbylPrzyg* B; [Dziwiátego [przykazania] teŝ proŝę ábyŝ przeŝtrzegáá/ Zbytnich ŝtroiow y pŝtroćin by ná ŝię nie bráá. *PapPrzykaz* Bv (*Linde*).]

W połączeniu szeregowym (1): Ale o tych pŝtroćinach o tych perłach y o tych złotohławiech máło nam mowić potrzebá *RejAp* 142.

Przen (1) : A przeŝto wy nieboŝátká ludkowie proŝći/ ktohrych [!] otzy Antykryŝt zákrýł tymi Máŝŝkáry y pŝtroćinámi/ iŝ prawdy Boŝey poznać przed nimi niemoŝećie. *KrowObr* 107v.

Synonimy: 1. a. *blak, flak, makuła, piega, pomazanie, zmaza.*